

Pavel Rušar: *Dějiny obce Horní Těšice. Od první písemné zmínky po opětovné získání samostatnosti v roce 1990*

Ondřej Kolář

Horní Těšice: obec Horní Těšice, 2025, 171 s., ISBN 978-80-11-06621-5

Dějiny sídel, zejména pak těch menších a hospodářsky i kulturně nepříliš významných, jsou v řadě ohledů nevděčným historiografickým žánrem. Je tomu tak nejen kvůli zpravidla různorodé, leč rozsáhlé pramenné základně, ale též kvůli specifické cílové skupině čtenářů – osobně zainteresovaných, ale laických lokálních patriotů. Publikace o dějinách obcí mívají tendenci sklouzávat k faktickému popisu zjištěných faktů, nezřídka oproštěných od zasazení do nadregionálního kontextu. Ačkoliv se podobný přístup může z metodologického hlediska jevit jako nepříliš vhodný, cílovým uživatelům umožňuje najít si v knize kýžené informace o svých předcích, svých domech apod. Za charakteristický příklad uvedeného postupu lze označit např. sérii prací Magdy a Viléma Plačkových o dějinách obcí na Hlučínsku. Metodologicky originální práce v oblasti komunálních dějin představují spíše výjimku, známý Petráňův *Příběh Ouběnic* z roku 2001 dosud zůstává v tuzemském prostředí ojedinělým zjevem.

Komplexní uchopení dějin konkrétní lokality přirozeně naráží rovněž na dílčí specializace autorů. Ne každý historik dokáže kvalitně zdokumentovat a analyzovat vývoj místa v průběhu několika staletí. Zatímco knihy o historii větších měst jsou často koncipovány jako kolektivní monografie, na nichž se podílí více odborníků, v případě menších sídel je podobný postup relativně zřídka. Kvalitu regionálně historických prací často limituje také zadání objednavatele, nejčastěji samosprávy.

Poměrně drobná kniha historika a geografa Pavla Rušara, věnovaná nevelké obci nedaleko Kelče, zasluhuje pozornost kvůli ne zcela tradičnímu přístupu k tématu. Autor, v současné době ředitel Vlastivědného muzea Jesenicka, zde zúročil bohaté zkušenosti s edukací a popularizací, aniž by přitom rezignoval na standardy vědecké práce. Publikace představuje originální a zdařilý kompromis mezi přílišnou faktografickou podrobností (patrně nejčastějším neduhem komunálních dějin) a přílišným zobecňováním. Autor čtenáře nezahlučuje detaily, případně statistická data přehledně odděluje od hlavního textu.

Zároveň lokální události vhodně zařazuje do širšího dobového kontextu, takže nezůstávají izolovanými jevy. Ke cti autorovi slouží i to, že se ve většině snaží převážně vyhýbat se hodnocením a morálním soudům.

Kniha vychází z klasického chronologického líčení, založeného vedle archivních pramenů úřední povahy také na excerpovaných materiálech ze soukromých pozůstatostí. Autor se poměrně logicky rozhodl ukončit „příběh“ rokem 1990 s odvoláním na nedostatečný časový odstup, jež by umožnil z pohledu historika nezaujatě zhodnotit vývoj posledních dekad.

Poněkud nestandardně působí umístění ediční poznámky, geografické charakteristiky a rozboru zdrojů až za hlavní „tělo“ textu. Lze však chápat, že tento postup vychází ze snahy o větší uživatelskou přívětivost, jelikož pro laického čtenáře budou tyto informace podružné.

Text doplňují komiksové vsuvky, tedy prvek běžný spíše v edukačních a popularizačních materiálech, ne však v odborných monografiích. Komiks, jehož grafické zpracování zajistila výtvarnice Kamila Reichmanová, zde překvapivě funguje, působí nenásilně a přehledně ilustruje popisované jevy. Zároveň doplňuje a oživuje bohatou fotografickou přílohu. Design publikace doplňuje kresba na obálce od Jana Stejskala, zachycující architektonické dominanty Horních Těšic. Navzdory kombinaci hlavního textu s doprovodnými prvky se autorovi a výtvarníkům podařilo knihu udržet v čtenářsky přívětivém rozsahu.

Určitý nedostatek lze snad spatřovat pouze v několika nevhodných formulacích. Spíše než o „hasičském řemesle“ (str. 111) by asi bylo vhodnější hovořit o „hasičské profesi“ či „hasičské práci“. V souvislosti s druhou světovou válkou by bylo přesnější hovořit o sovětských, nikoliv „ruských“ vojácích (s. 87). Jisté pochybnosti vyvolává také název kapitoly „Mezi protektorátem a totalitou“. Odhlédneme-li od terminologických a metodologických debat o totalitarismu, které jsou pro regionálně-historickou práci podružné, použitá formulace může budit dojem, jako by období po roce 1948 bylo „totalitnější“ než éra protektorátu. V některých pasážích se autor zase pouští do spekulací o postojích obyvatel, např. o předpokládané (pramenně nepodložené) reakci starší generace na pořízení reproduktorů hudby v obci v roce 1946 (s. 95).

Celkově lze knihu vnímat nejen jako zdařilý faktografický příspěvek k dějinám obce v poněkud periferním prostoru „mezi Olomoucí a Ostravou“, ale též jako zajímavou metodickou inspiraci pro psaní regionálních dějin.

Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.
Slezské zemské muzeum
Nádražní okruh 669/31, 746 01 Opava
e-mail: kolar@szm.cz